

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

اصول الفقه (حجیت قیاس)

ادله حجیت قیاس ۱

جلسه ۳۹۱

استاد شفیعی

برهان سبر و تقسیم

بعضی گفته اند: تحصیل علت و ملاک احکام از طریق برهان سبر و تقسیم میسر است.

در این برهان، جمیع احتمالات را یکی یکی با دلیل رد می کنیم، تا یک احتمال باقی بماند، پس احتمال باقی مانده بعنوان ملاک معین می گردد.

اشکال مصنف:

قیاس در برهان سبر و تقسیم احتمالاتی را لحاظ می کند، لکن امکان دارد ملاک حکم، چیزی وراء احتمالاتش باشد، مثل اینکه خداوند به سبب ظلم، طبیات را حرام کند. مضافاً قیاس که تبعیت احکام از مصالح و مفاسد را قبول ندارد، چگونه بدنبال ملاک می گردد.

نتیجه‌ی بحث

ثابت شد که قیاس فی نفسه مفید علم نیست، و چیزی که مفید علم نباشد نمی تواند به عنوان حجت محسوب شود، مگر اینکه دلیل قطعی بر حجیتش قائم شود. در این اینجا نوبت به این سوال می رسد که آیا دلیل قطعی بر حجیت قیاس اقامه شده است؟ برخی از ادله اربعه دلیل بر حجیت قیاس آورده اند.

دلیل قرآنی بر حجیت قیاس

عامه با استدلال به آیه: «فاعتبروا یا اولی الأبصار» گفته اند: الاعتبار بالعبور والمجاوزه، والقیاس عبور ومجاوزه من الأصل إلى الفرع. اعتبار بمعنای عبور است و قیاس هم بمعنای عبور از اصل به فرع است. پس آیه

قیاس را معتبر می داند.

رد دلیل اول

ابن حزم از علمای عامه در مقام رد می گوید: محالست خداوند از این آیه اراده قیاس کرده باشد، در حالی که در قرآن و حدیث، حد و مرز و شروط قیاس را بیان نکرده باشد.